

Extrait de la revue **SingulierS** du 1er trimestre 2012

Revue des parlers romans de la province de Luxembourg

Editeur responsable: P. Otjacques, rue de la Hette 19 - 6840 Neufchâteau

Rubrique : Textes

Dès mactés

Gérard DASNOIS
(wallon de Bertrix)

Lë Pecie avot achté dès potôs a un bokion dou Kêlot, kë cti-ci avot fwét dou costé dou Braidifontaine, èt il avot dit ou Dèdè, k' i dvot 'nn-aler lès kére ; lë Dèdè avot décidé k' il î vèrot djûdi. Un scayton pansioné, ki vnot souvint côzer avè lë, î è jëstëmint passé l' djoûr dè dvant ; i dmande ou Dèdè :

- K' èst-c' kë t' fwès dmwin ?
- Djë dè 'nn-aler kére lès potôs al Braidifontaine.
- Djë n' ai rin a fwére pou l' moumint, djë vèrai avè ti.
- C' èst coume tè vë, lë tchmin n' sanlrè ni si long, si dj' ai kèk' un pou côzer, ca i gn-è cink kilomètes pou î aler, èt co ostant pou rêvnë.

Lë londmwin, lès vla vouye avè lë tchfô èt l' barû. Cand 'l' ont sté arivé al Braidifontaine, il ont kmëssî a tchêrdjî. I ann-avot dja ène vintaine sè l' barû, kë vla l' bokion arivé.

- Â ! lès-oumes, dit-i cti-ci.
- Salut, è rëspondë l' Dèdè, t' arives jësse, tè va tchêrdjî avè nous-ôtes.

Lë cî k' avot vnë avè l' Dèdè, n' è ni rëspondë ou bondjoûr de l' ôte. Lë Dèdè, t't-a tchêrdjant, kmèce a côzer avè l' bokion. Pîs, tout d' un côp, vla cti-ci a diskëcion avè lë skayton. Gn-avot dès potô un pôn pa t't-avô, dû c' k' on-z-avot abatë dès tchênes. Lë Dèdè fwét avancî lë tchfô, pou tchêrdjî ôs-ôtes tas. Lès deûs ôtes oumes n' avins ni boudjî, èt diskëtint coume si d' rin n' èstot. Cand l' barû è sté plin, lë Dèdè crîe ou cî k' avot vnë avè lë :

- Si tè n' vës ni z-araler a pîd, monte sè l' barû, pace kë dj' m' arva !

L' ôte coûrt, èt sôte sè la tchêrdje, èt lès vla vouye. Cant 'l' ont yeu fwét deûs çant mètes, i dit ou Dèdè :

- T' ès veû, dj' ai côzé ou Georges.
- Èh alôrs ?
- Èh alôrs, ça fjot bin trante cink ans k' on n' sè côzot pës !
- Trante cink ans k' vous n' vous côzî pës ! Bin ça dvot z-esse pou yôk dè tèribe ?

- Ôh non ! C' ére pou 'n bataye dë tchins.

- Ène bataye dë tchins ! Bin z-èstoz tout fôn, dëmèrer trante cink ans sins s' côzer, pou 'n bataye dë tchins, vous dvri 'n-aler v' fwére sougnî. ! Fôt ni z-èsse jësse, pou fwére yôk inla.

- C' èst pourtant inla, c' èst bon k' c' èst lë k' è rcôzé l' prëmî. Mi djë n' l' ôro ni fwét.

- Èh bin, on dvrot t' mouner a Dâve !

Kékes djoûrs pës tôrd, lë bokion è vnë chez Pecie, pou s' fwére payî lès potôs. Lë Dèdè ére al môjon, lë bokion lî dmande :

- L' Fèrdinand n' t' è rin dit ?

- Dit cwè ?

- A propôs d' mi.

- Nèni, k' èst-c' k' i dvot m' dîre ,

- Èh bin ! Ça fwét ptète bin trante û carante ans k' on n' së côzot pës.

- Vous n' vous côzîz pës ? È dmandé l' Dèdè a fjant l' inocint.

- Ôy ! Èt t' n' sondjros jamwés poucwè.

- Coumint c' kë t' vônros k' djë l' savîje.

- Èh bin ! C' ére pou 'n bataye dë tchins, lë mîne avot fouté 'n danse ou sin.ne, èt on s' è dispété.

- Vous v's-ôz batë ?

- Non, mais on s' ann-è raconté, tout avot sortë. Djë l' ai traité d' calésyin, èt lë, m' è dit k' dj' ére un barakî, un mwindjeû d' pèlates.

- Djë lî ai dit, k' c' ére un fin kë, ène fësse dë rat !

- Èh pou ça, dmèrer trante ans sins s' côzer, è bin ! Fôt ni z-èsse tout jësse.

Lë Dèdè è dit coume il avot dit a l' ôte.

- On dvrot v' mouner a Dâve, fôt vramint z-èsse macté pou fwére yôk inla.

- Âh t' l' rëcounës.

- K' èst-c' kë dj' fro bin d' ôte ?

Èt la dsës, i rmèt s' compte ou Pecie ki l' paye, èt lî ofëre la goute.

Malêjis mots

barû = tombereau / **bokion** = bûcheron / **Dâve** = ville de la province de Namur où se trouve un institut pour les fous / **kë** = cul / **macté** = têtu / **pèlate** = épluchure / **scayton** = ouvrier des ardoisières.